

เมื่อราว ๆ ช่วงต้นเดือนกันยายน ๒๕๕๗ ได้รับโทรศัพท์อย่างไม่คาดฝันจากอาจารย์พรเทพ แสงอุไร เรื่องการเฉลิมฉลองโรงเรียนวัดราชาธิวาส ในโอกาสครบรอบ ๑๑๒ ปีแห่งการก่อตั้งโรงเรียนในเดือนกุมภาพันธ์ ปีหน้า (๒๕๕๘) ซึ่งผมขอขอบพระคุณอาจารย์พรเทพ ที่มีเมตตานึกถึง และให้เกียรติกับผมในการเขียนเรื่องราวในอดีตที่ประทับใจ และความสำเร็จในหน้าที่การงานอันมีพื้นฐานจากการเรียนที่โรงเรียนวัดราชาธิวาส เพื่อพิมพ์ในหนังสือที่จะพิมพ์ขึ้นในโอกาสครบรอบปีที่ ๑๑๒ ของการก่อตั้งโรงเรียนแห่งนี้ขึ้นมา

คิดอยู่นานว่าจะเขียนเรื่องอะไรดี ดังนั้นผมขอนำความทรงจำที่ประทับใจของตนเองมาเล่าสู่กันฟัง ตัวผู้เขียนเองนั้น ก้าวเข้าสู่รั้วชมพู-น้ำเงิน แห่งนี้เมื่อสามสิบเก้าปีที่ผ่านมา คือในปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ นับเป็นนักเรียนรุ่นที่ ๗๒ เข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หรือเรียกย่อๆ ว่า ม.ศ. ๑ ซึ่งในปัจจุบันนี้หากไปบอกใครว่าได้เรียนชั้น ม.ศ. คงจะสามารถคำนวณอายุได้คร่าวๆ ว่าคงไม่หนีเลขห้าเป็นแน่แท้ เมื่อแรกเข้าเรียนนั้น จำได้ว่ารู้สึกตื่นเต้นมาก เพราะชื่อเสียงความเก่าและเก่าของโรงเรียนเป็นที่ลือลั่นมาก ศิษย์เก่าจากสำนักนี้หลายท่านเป็นใหญ่เป็นโตในวงราชการ และการเมืองระดับประเทศ พลอยทำให้เรารู้สึกมีหน้ามีตาไปด้วย ยังจำได้ว่า เมื่อเดินเข้ารั้วโรงเรียนไป จะมีตึกเก่าๆ รูปทรงโบราณๆ อยู่ด้านซ้ายมือ ชื่อตึก “สามพี่น้อง” ชั้นล่างจะเป็นเหมือนกับห้องอำนวยการของโรงเรียน ส่วนชั้นสองนั้น เป็นที่ตั้งของห้องดนตรีไทย ซึ่งต่อมา จะกลายเป็นที่สิงสถิตของผู้เขียนตลอดระยะเวลาสามปีระหว่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง ถึงปีที่สาม ซึ่งครูผู้ดูแล และมีหน้าที่สอนดนตรีไทยในช่วงนั้น ได้แก่คุณครูสมภาพ ขำประเสริฐ และคุณครูประชิด ขำประเสริฐ ซึ่งบัดนี้ครูทั้งสองท่านได้อยู่บนสวรรค์ชั้นกวีไปเรียบร้อยแล้ว แต่ศิษย์คนนี้ก็ยังรำลึกถึงอยู่เสมอ

ช่วงที่ผู้เขียนเข้าศึกษาที่นี้นั้น กำลังมีการก่อสร้างตึกไชยยันต์หลังใหม่ แทนอาคารเดิมซึ่งชำรุดทรุดโทรมด้วยกาลเวลา โดยอาคารไชยยันต์หลังใหม่นี้ เป็นอาคารหกชั้น รูปตัวแอล ด้านหนึ่งของอาคารติดกับตึกवासกรี และอีกด้านหนึ่งติดกับตึกสมอราย เนื่องจากต้องมียกนสถานที่สำหรับก่อสร้างอาคารในตอนนั้น สนามออกกำลังกายของโรงเรียนจึงมีทั้งสนามบาสเกตบอล สนามวอลเลย์บอล สนามตะกร้อ ปั่นเปกัณอยู่ในสนามเดียวกัน เป็นที่สนุกสนานมากเวลาเล่นกีฬาหลังเลิกเรียน ส่วนตัวผู้เขียนนั้นไม่ถนัดเรื่องกีฬาเนื่องจากสายตาสั้นมาก เป็นอุปสรรคดังนั้นจึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในห้องดนตรี หรือไม่กี่ห้องสมุด ซึ่งห้องสมุดนี้จะเป็นที่สิงสถิตของผู้เขียนในช่วงที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และ ๕ ต้องขอขอบพระคุณในความเมตตาของอาจารย์อัศพร พรหมสิงห์ และอาจารย์สำออง อ่อนลออ ที่อนุญาตให้ผู้เขียนได้เข้าออกห้องสมุดได้อย่างไม่มีจำกัดเวลา และถ่ายทอดความรู้เล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับบรรณารักษศาสตร์ให้กับนักเรียนคนนี้

ช่วงที่ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และ ๕ นับว่าเป็นช่วงที่มีความทรงจำที่น่าประทับใจมากที่สุด อาจจะเป็นด้วยวัยซึ่งเติบโตขึ้นจากเด็กเล็กๆ มาเป็นวัยหนุ่มรุ่นกระเดาะ ช่วงนั้นเป็นช่วงที่ อาจารย์ยิม ผลภาค เป็นผู้อำนวยการ โรงเรียนมีกิจกรรมให้ทำหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีโอกาสได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนไปแข่งขันตอบปัญหาต่างๆ จนเพื่อนๆ ล้อๆ ว่าเป็น “นักลารางวัล” ของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาธรรมชาติ ปัญหาวิชาการทางศิลปะ คณิตศาสตร์ ฯลฯ และการแข่งขันที่ทำให้ผู้เขียนประทับใจที่สุด คือการได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของโรงเรียนเข้าร่วมการประกวดอ่านทำนองเสนาะ ซึ่งจัดโดยกองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์) กรมศิลปากร มีนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศเข้าร่วมแข่งขัน การแข่งขันในครั้งนี้ ผู้เขียนได้รับการสอนให้อ่านทำนองเสนาะ ในชั้นทลัษณ์ต่างๆ โดยการนำของ อาจารย์สมาน ภูประเสริฐ และ อาจารย์พรเทพ แสงอุไร ช่วยจัดหาหนังสือ แถบบันทึกเสียงสำหรับหัดอ่าน และได้ฝึกซ้อมให้ผู้เขียนได้รู้จักการอ่านทำนองเสนาะเป็นทำนองต่างๆ ทั้งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย และร้อยแก้ว ยังจำได้ว่า เด็กนักเรียนสายวิทย์คนนี้ ไม่ได้หยุดพักในช่วงปิดเทอม แต่ต้องมาโรงเรียนมาพบกับอาจารย์ทั้งสองท่าน เพื่อฝึกฝนการอ่านอยู่เป็นเวลาหลายเดือน จนได้ผ่านเข้ารอบมาโดยลำดับ และในที่สุดก็ได้รับรางวัลชนะเลิศในการแข่งขันประกวดอ่านทำนองเสนาะ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายชาย เป็นครั้งแรกในชีวิตของผู้เขียน และรู้สึกจะเป็นครั้งแรกของโรงเรียนวัดราชาธิวาสด้วยเช่นกัน ต้องขอขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านมา ณ ที่นี้ด้วยความเคารพ

ยังจำถึงบรรยากาศวันแข่งขันรอบชิงชนะเลิศได้ว่า มีเพื่อนๆ มาเชียร์กันเยอะมาก และตอนประกาศรางวัลว่าโรงเรียนวัดราชาธิวาส ได้รางวัลชนะเลิศ เสียงเฮดังสนั่นห้องประชุมหอสมุดแห่งชาติ ท่าवासกรี ที่ใช้เป็นสถานที่แข่งขัน ส่วนตัวอาจารย์สมานเองนั้น เพื่อนเล่าว่า พอรู้ว่าโรงเรียนเอาชนะเท่านั้น ท่านวิ่งกลับโรงเรียนเพื่อแจ้งข่าวดีในทันที ซึ่งถ้าเป็นปัจจุบันท่านคงใช้โทรศัพท์มือถือโทรแจ้งข่าว แต่ในสมัยนั้น เมื่อปี

พ.ศ. ๒๕๒๒ โทรศัพท์สาธารณะก็ยังหายาก แถมใช้การไม่ค่อยได้อีกต่างหาก ดังนั้นการส่งข่าวกรณีนี้ด้วยการวิ่งกลับมาบอกจึงเป็นวิธีที่รวดเร็วที่สุด เนื่องจากหอสมุดแห่งชาติกับโรงเรียนเราก็อยู่ใกล้กัน สำหรับในวันรับพระราชทานรางวัลจากพระหัตถ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่โรงละครแห่งชาตินั้น มีการแสดงการอ่านหน้าพระที่นั่งก่อนรับพระราชทานรางวัล ซึ่งในส่วนของโรงเรียนมีท่านผู้อำนวยการทิม ผลภาค เป็นผู้แทนโรงเรียนเข้ารับพระราชทานรางวัล

การได้เข้าประกวดอ่านทำนองเสนาะ และการได้รับรางวัลชนะเลิศในครั้งนี้ นอกจากจะนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียนแล้ว โดยส่วนตัวก็ได้ทำหน้าที่สืบสานศิลปะ และความรู้ทางด้านการอ่านทำนองเสนาะมาอย่างต่อเนื่อง และได้เข้าร่วมการประกวดอ่านอีกหลายครั้ง ซึ่งทุกๆ ครั้งก็จะได้รับรางวัลมาโดยตลอด จากการที่ได้เกี่ยวข้องกับการเล่นดนตรี และขับร้องเพลงไทย การอ่านทำนองเสนาะ และโอกาสที่ได้ใกล้ชิดสนิทสนมกับบรรดาพี่ๆ และเพื่อนๆ ที่สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ ทำให้ผู้เขียนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ศิลปะการอ่านทำนองเสนาะให้แก่สถาบันการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาหลายแห่งมานานถึงปัจจุบันเกือบสามสิบปี ศิลปะการอ่านเหล่านี้ นับวันจะหาคนปฏิบัติได้ยาก เพราะหลายคนเห็นว่าเป็นเรื่องไร้สาระ ไม่มีประโยชน์ และโบราณคร่ำครึ ไม่มีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน แต่หากถ้าเราไม่มีการสืบสานหรือสืบทอดศิลปะเหล่านี้ ต่อไปเยาวชนรุ่นหลังก็จะพากันลืมรากเหง้าทางศิลปะการอ่าน ลืมมรดกทางวรรณกรรม และความงามของภาษาไทยที่ถ่ายทอดออกมาอย่างละเอียดละไมจากมันสมองของกวีไทยในอดีต และปัจจุบัน ในทางอ้อมนั้น การอ่านทำนองเสนาะยังฝึกให้ตัวผู้อ่านเป็นคนละเอียด ลึกซึ้ง และมีความเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึกของคนอื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการใช้ชีวิตในสังคมของเราได้เป็นอย่างมาก

สุดท้ายนี้ ต้องขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านแห่งโรงเรียนวัดราชาธิวาส ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งในตำรา และนอกตำราให้กับศิษย์คนนี้ได้เติบโตในด้านการศึกษา หน้าที่การงาน และเป็นผู้เป็นคนมาจนถึงทุกวันนี้ และที่จำวันเอ๋ยชื่อไม่ได้ก็คือบรรดาครูประจำชั้นตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ -๕ ครูบรรจง จิตตศิลป์ ครูยุพา สุวรรณโชติ ครูวนิดา บุญยะเสน ครูสังวาล พลายงาม และครูวารุณี สิงห์เสนห์ ซึ่งท่านเหล่านี้ได้เมตตากับผมมาตลอด และหวังว่าโรงเรียนวัดราชาธิวาสของพวกเราจะอยู่คู่กับสังคมการศึกษาไทยไปตลอด และผลิตเยาวชนที่ดีออกมารับใช้ประเทศชาติต่อไปในอนาคตนะครับ

นายวิทยา ภาวะเวช
นักเรียนเก่าราชาธิวาส
เลขประจำตัว ๑๑๕๕๖